

Fólkaskúlanum tørvar fleiri serútbúgvín fólk at taka sær av serundirvísingini!

— Tann stuðuls- og serundirvísingarskipan, sum í dag er innan skúlans gitt, er ikki nóg mikið at ganga núverandi tørv á móti. Serundirvísingin má umskipast og fjøltáttast og sláast má fast, at tað er neyðugt at broyta nóg innan fólkaskúlan, og hann má fáa »ressoursir» á ymisk- an hátt at arbeiða við.

M.a. hetta segði Maud Benjardøgg, serlærari, tá hon luttók í einum pallborðs- ordaskifti um serundirvísing, sum varð skipað fyri í skúlanum í Trongisvági her- fyri.

Hon vísti eisini á, at tað er neyðugt, at skúlin fær fleiri serútbúgvín starvsfólk, og vitanin hjá vanligu læraranum um tarnaðar næmingar verður størri, samstundis má undirvísingartilfarið verða meira fjølbroytt.

Vit prenta innleggið hjá Maud Benjardøgg.

Eg skuldi í høvuðsheitum koma inn á, hvat er ein serlærari eftir grein 2, og hvat kann hesin átaka sær.

Skipað kann verða fyri serundirvísing ella aðrari sernámsfrøðiligari hjálpi bæði fyri undirvísingarskyldugum og ikki undirvísingarskyldugum børnum og ungum undir 18 ár.

Hetta er eftir galdandi lóg fyri fólkaskúlan frá 22. mars 1979 við gildi frá aug. 1979.

Tað hevur altíð verið ringt at greitt, hvat sernámsfrøðiliga stuðul merkir, men merkir hetta eftir donskum viðurski- ftum:

Tey tiltøk, sum eftir fólkaskúlalógini skulu

standa teimum næming- um í boði, hvørs menning krevur serligt umhugsni og stuðul, sum fevna yvir serundirvísing, venjing, vegleiðing/ráðgeving og hjálptól til frálæru.

Tann stuðuls- og serundirvísingarskipan, sum í dag er innan skúlans gitt, er ikki nóg mikið at ganga núverandi tørv á móti. Serundirvísingin má tí umskipast og fjøltáttast, og sláast má fast, at tað er neyðugt at broyta nóg innan fólkaskúlan, og hann má fáa »ressoursir» á ymisk- an hátt at arbeiða við. Eisini er neyð- ugt, at skúlin fær fleiri serútbúgvín starvsfólk, og vitanin hjá vanligu læraranum um tarnaðar næmingar verður størri, samstundis má undirvísingartilfarið verða meiri fjølbroytt.

Tað er altíð lætt at gera álopp á, hvussu skuldi verið gjørt, men tá vit hava innlit í, hvussu nógvar »ressoursir» vit hava at arbeiða við í fæ- roykska fólkaskúlanum, so er einki at ivast í, at í mun til danir kunnu vit ikki gera nóg, tí teir kunnu hava til hvørjar 5000 næmingar eina »skúla-

pskologiska» skrivstovu við:

1 leiðandi psykologi
1-2 »assisterandi» skúla-
psykologum
1 ráðgevara til tali og
hoyrn

1 ráðgevara til lesi- og
skrivitarnað

1 ráðgevari til næmingar
við atferðar- og sálarligum
trupulleikum

1 ráðgevara til avlarnar
næmingar

1 ráðgevara til »kutator-
virksemi

1-3 ráðgevarar til ser-
flokkar

2 sosialráðgevarar

1 ráðgevara til undirvís-
ingarmiðdepil fyri sera

brekaðar næmingar

1 sjónráðgevara

2 klíniskar »psykologar»

Í alt er hetta 17 fólk.

Okkara »skúlapsyko-
logiska» skrivstova hevur

hesar »ressoursir»:

1 skúlapsykolog

1 lesirráðgevara

1/2 sjónráðgevara

1/2 tali- og hoyriráðgev-
ara

Í alt 3 stórv. ið verða
umtítt av 4 fólkum, og í

færoyska skúlaverkinum

eru uml. 8000 næmingar.

Í mun til danir kunnu vit

hava uml. 25 fólk.

Hetta sigur okkum



Neyðugt at skúlin fær fleiri serútbúgvín starvsfólk

sjálvandi, at mark er fyri, hvat okkara skúlaverk kann gera innan hetta øki, men tó er menning farin fram hesi seinastu árin, t.d. hava vit fingið tali- og hoyrilærarar, og nevast kann, at Landsskúlafri- sitingin skipaði fyri einari serlæraraútbúgving eftir grein 2 skúlaárið 1984/85 og skúlaárið 1985/86. Henda útbúgving tók til- samans 1 2/5 ár, og á sumri 1986 vóru 18 serlær- arar útbúrn.

Tað, sum er so mót- stríðandi í øllum hesum er, at hesir lærarar verða ikki nýttir nóg »effek- tivt». Hetta skal tó ikki skiljast soleiðis, at ein serlærari í vanligu undir- vísing sínari ikki kann fáa nýttu av útbúgvingini, men sum heild hava hesir lærarar ikki enn fingið nakra ávísu stöðu í ser- undirvísingarkerkinum — hetta kann tykjast mong- um undarligt, tá tað mangla »ressoursir» á hesum øki.

So kunnu vit spyrja, hvat er ein serlærari eftir grein 2 og hvørjum næm- ingum kunnu teir taka sær av? Jú, hesir lærarar kunnu taka sær av næm- ingum við samansettum trupulleikum og umfatar hetta:

Sálarligar menningartar-
aðar næmingar
andveikar
næmingar við sálarligum
trupulleikum
»psykotiskar» og »mark-
psykotiskar» næmingar

teimum við sosial/ kensluligum trupulleikum atferðartruplum næmingum við »generell- um» innlæringartrupul- leikum hjálpskúlalærunum næmingum við málsligum trupulleikum og seink- aðum »málútvíkingi» røslutarnaðum »multihandicappaðum» næmingum við lesitru- pulleikum.

Sum dømi kann verða nevnt, at sum lærarar mót vit í næstan hvørjum flokki næm- ingum, sum ikki passa inn í skúlaskipanina. Hetta vísa teir t.d. við at verða »aggressivir», »apatisk- ir», »kontaktleitandi», innanhoknir.

Tá tosað verður við lærarar um slíkar næm- ingar, so halda teir, at hesir næmingar ikki altíð »primært» hava innlær- ingartrupulleikar, men tað eru aðrar orsøkir, ið eru viðvirkandi til, at teir ikki trívast og klára seg.

Í Føroyum eru nógvir av hesum næmingum ikki meldaðir til nakra ser- undirvísing, helst tí, at tey, ið eru tilmeldað, eru tað við fagligari grund- geving, og tað er ofta ikki tað, ið er høvuðstrupul- leiki næmingsins.

Spurningurin er so, hvussu kunnu hesir næm- ingar t.d. fáa stuðul, tí hesir næmingar hava oft- ast onga sjálsvirðing, og gliða tí ofta í einsemið, »desparatión», »rastloys- ið» o.s.fr., men fáa teir sjálsvirðingina aftur, so fáa teir vanligu eisini orku til annað. Vit siga ofta, at slík kreppa er nakað nega- tivt, men tað, at tú kemur í kreppu, kann hava við sær, at tú tekur aðra leið



Føroyski fólkaskúlin hevur nógvar og stórar trupulleikar at dragast við bæði hugsjónarliga, politiskt, fíggjarliga og sosialt

